

REGERINGEN

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Regeringsbeslut 29

2005-06-30 M2004/1925/Kk
M2004/2026/Kk
Kemikalieinspektionen M2004/2594/Kk
Box 2 M2005/1756/Kk
172 13 SUNDBYBERG M2005/3453/Kk
M2005/3649/Kk
M2005/3948/Kk

Uppdrag om konsekvenser av förbud mot bly i ammunition samt översyn av blyanvändning i varor och produkter

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att i samarbete med Kemikalieinspektionen utreda konsekvenserna av de kommande förbuden mot ammunition som innehåller bly vid jakt och målskytte. Därutöver skall Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen utreda användning av bly i varor och produkter och lämna förslag till de regleringar som är mest angelägna för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giffri miljö med avseende på blyanvändning i varor och produkter. Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen skall genomföra uppdraget efter samråd med andra berörda centrala myndigheter, näringslivet och övriga berörda organisationer och aktörer.

En delredovisning av uppdraget avseende bly i ammunition skall redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2006 och slutrapportering skall ske senast 31 mars 2007.

Bakgrund

Bly är skadligt för miljö och hälsa. Redan i samband med 1991 års miljöpolitiska beslut sattes ett mål om att användningen av bly på sikt bör avvecklas genom i huvudsak frivilliga åtgärder. I propositionen Kemikaliestrategi för giftfri miljö (prop. 2000/01:65) sattes delmål till det övergripande miljö kvalitetsmålet om en giftfri miljö. För bly sattes målet att nyproducerade varor så långt möjligt skall vara fria från bly senast år 2010.

Förbud mot bly i ammunition

Naturvårdsverket förbjöd 1998 användning av blyhagel vid jakt efter änder och gäss (SNFS 1998:3) och redan 1994 förbjöds blyhagelanvändning i vissa våtmarker (SNFS 1994:3).

Vid behandlingen av propositionen Svenska miljömål (prop. 1997/98:145) konstaterade riksdagen och regeringen att tillräckliga åtgärder för att begränsa användningen av blyad ammunition inte vidtagits på frivillig väg. Som ett led i avvecklingen av bly beslutade regeringen 2002 om ett förbud mot bly i ammunition som införs stegvis.

Förbuden framgår av förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Där framgår också att Naturvårdsverket under vissa förutsättningar får meddela föreskrifter om undantag från förbuden.

Kritik mot förbuden har framförts av jägare och skytteföreningar m.fl. som menar att det inte finns någon miljömässig grund för förbuden mot blyad ammunition på fastmark. De framhåller också att det inte finns några godtagbara alternativ som är bättre från miljösynpunkt än vad bly är. Andra problem som har framförts är ökad skadskjutning, säkerhetsrisker vid jakt och skytte med rikoschetter och gnistbildning, försämrade virkeskvalitet, förvaltningsmässiga frågor (klassning av ammunition m.m.), kulturhistoriska föreningar som bl.a. gjuter egna blykulor kan inte fortsätta sin verksamhet, försämrade förutsättningar för internationellt sportskytte, m.m.

Möjligheten att genomföra förbudet mot bly i ammunition har ifrågasatts, bl.a. i skrivelser till regeringen från Svenska Jägarförbundet, Skogsindustrierna, Lantbrukarnas Riksförbund och Jägarnas Riksförbund. Skrivelserna har remissbehandlats och remissinstanserna har tillstyrkt att en konsekvensutredning görs. En synpunkt som flera remissinstanser, t.ex. Institutet för miljömedicin, Länsstyrelsen i Värmland och SGU, har framfört är att miljöpåverkan från blyammunitionen bedöms vara mycket begränsad eller närmast försumbar i relation till andra blykällor.

Användning av bly i varor och produkter

I anslutning till kritiken av förbuden mot blyad ammunition har användning av bly i andra varor och produkter, t.ex. fiskesänken, aktualiserats.

En uppskattning av användningen av bly i Sverige 1996 finns i Kemikalieinspektionens rapport 6/1997.

Betänkandet Varor utan faror (SOU 2000:53) går igenom avvecklingsarbetet för bly område för område. Det konstateras att avvecklingen har varit framgångsrik på några områden, t.ex. bensin, färg och rostskydd, glas, kabelmantling och tillsatser i PVC. Förutom för bensin så är det frivilliga åtgärder från industrin som har lett till nedgången i användningen.

På andra områden går utvecklingen långsamt enligt betänkandet. Tillskottet av bly till samhället genom ackumulatörer är fortfarande mycket stort. Förbrukningen av bly till ammunition har minskat något under 1990-talet, till följd av att mängden bly per hagel minskat. Någon nämnvärd övergång till alternativa material har dock inte skett. Inte heller inom fisket har någon

påtaglig övergång till alternativa sänkesmaterial gjorts. Vad gäller hagelskytte har dock blyförbrukningen minskat med ca 80 % efter blyförbudet för hagelskytte år 2002.

Den senast gjorda sammanställningen av användningen av bly redovisar siffror från 1996. För att kunna bedöma hur avvecklingen av bly fortskrider och om det är motiverat med ytterligare åtgärder behöver regeringen en uppdatering av blyanvändningen i Sverige. Det behövs också en ny genomgång av användningsområdena för bly och vilken produktutveckling som har skett inom dessa.

Uppdraget

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att i samarbete med Kemikalieinspektionen utreda konsekvenserna av de kommande förbuden mot ammunition som innehåller bly vid jakt och målskytte. I arbetet skall remissinstansernas synpunkter rörande möjligheter och konsekvenser av förbudet mot bly i ammunition beaktas.

Konsekvensanalysen skall innefatta relevanta aspekter av förbuden som t.ex;

- faktisk miljöpåverkan av blyammunition idag och på längre sikt i relation till övriga spridningskällor av bly,
- tillgänglighet av godtagbara alternativ till blyammunition som är acceptabla ur etiskt, ekonomiskt, säkerhetstekniskt och miljömässigt perspektiv, idag och på längre sikt,
- ekonomiska konsekvenser som kan uppstå vid bruk av alternativ till blyammunition som genom sin hårdhet eller kemiska egenskaper kan ge skador på skog,
- andra konsekvenser som kan uppstå, bl.a. jaktens effektivitet vad gäller djurskydd och reglering av viltstammar,
- effekter av socioekonomisk natur som kan hänföras till förvaltningsåtgärder föranledda av bestämmelserna i vapenlagstiftningen,
- ekonomiska och praktiska konsekvenser för träningsskytte för jakt,
- effekter för frivilliga skytterörelsen vad avser kostnader och utövning,
- effekter för skytteformer av kulturell och historisk karaktär,
- effekter för nationellt och internationellt sportskytte,
- situationen och utvecklingen inom EU vad gäller regelverk för blyammunition för jakt och målskjutning, samt
- situationen och utvecklingen i andra länder som har infört förbud för blyad ammunition.

Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket skall även redovisa vilka mängder bly som används i varor och produkter och vart blyet tar vägen när dessa har tjänat ut, vilka av dessa användningsområden som regleras i EU-lagstiftning samt hur stor tillförseln är via luftdeposition relaterat till spridningen av bly från ammunition och andra varor och produkter.

Myndigheterna skall på basis av detta föreslå vilka regleringar som är mest angelägna för att uppnå miljökvalitetsmålet giftfri miljö med avseende på bly i varor och produkter samt ge förslag på hur redan beslutade förbud

avseende blyammunition bör hanteras. Myndigheterna skall även beakta kostnadseffektiviteten i de regleringar som föreslås.

Myndigheterna skall genomföra uppdraget efter samråd med andra berörda myndigheter, bl.a. Skogsstyrelsen, Nutek och SGU, näringslivet samt andra relevanta intresseorganisationer och aktörer.

I den mån de är tillämpliga skall föreskrifterna i förordningen (1998:1829) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor beaktas.

En delredovisning av uppdraget avseende bly i ammunition skall redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2006 och slutrapportering skall ske senast 31 mars 2007.

På regeringens vägnar

Lena Sommestad

Petra Hagström

Likalydande till
Naturvårdsverket

Kopia till
Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet
Utrikesdepartementet
Försvarsdepartementet
Jordbruksdepartementet
Näringsdepartementet